

Warszawa, dnia 07 grudnia 2015 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT POSTĘPOWAŃ PRZED
TRYBUNAŁEM KONSTITUCYJNYM

RCL.DPTK.590.4/2015

INFORMACJA O WYROKU
TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO
Z DNIA 31 LIPCA 2015 R. O SYGN. AKT K 41/12¹⁾

I. Problem prawny.

Zaskarżono **art. 60 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych** (Dz. U. z 2013 r. poz. 1450), który stanowi, że kasy i Kasa krajowa podlegają nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego. Przepis ten rodzi obowiązek podporządkowania się spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej czynnościom organu nadzorczego, działającego w granicach i na podstawie obowiązującego prawa, natomiast dla KNF stanowi podstawową normę kompetencyjną, która wyznacza jej władczą pozycję w stosunkach prawnych z kasami i Kasą Krajową.

II. Wzorzec kontroli.

Art. 22 w zw. z art. 31 ust. 3 i art. 58 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

III. Treść orzeczenia.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 60 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1450) w zakresie, w jakim nie ogranicza środków nadzoru Komisji Nadzoru Finansowego nad działalnością małych kas, **jest niezgodny** z art. 22 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 58 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

¹⁾ Sentencja została ogłoszona dnia 13 sierpnia 2015 r. w Dz. U. poz. 1158.

Tym samym Trybunał uznał, że na ustawodawcy ciążył konstytucyjny obowiązek zróżnicowania prawnych środków nadzorczych KNF, ze względu na zróżnicowaną wielkość kas i zasięg ich aktywności kredytowo-depozytowej. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że ustawa o skok przewiduje środki nadzoru adekwatne do funkcjonowania kas o dużych rozmiarach. Natomiast w odniesieniu do małych kas, prowadzących działalność o ograniczonym zasięgu i których pozycja na rynku usług finansowych jest znacząco odmienna od kas dużych, należy ograniczyć część istniejących środków nadzorczych.

Jednocześnie podkreślono, że potencjalne odrębności środków nadzoru nad małymi kasami nie wykluczają dalszego obowiązywania tych rozwiązań ustawowych, które zostały poddane kontroli w niniejszym postępowaniu i uznane za zgodne z Konstytucją. Ustawodawca powinien jednak w przyszłości ustanowić regulacje wyjątkowe, które będą odpowiadać swoistości małych kas.

Trybunał odroczył w tym zakresie termin utraty mocy obowiązującej art. 60 ustawy o skok o 18 miesięcy, pozostawiając ustawodawcy czas na dostosowanie częściowo wadliwego przepisu do standardu konstytucyjnego. W tym okresie art. 60 ustawy o skok nadal obowiązuje i powinien być stosowany, w tym stosowany przez KNF. Natomiast jeżeli ustawodawca odpowiednio nie znowelizuje art. 60 ustawy o skok, to po upływie tego okresu – zgodnie z oceną Trybunału Konstytucyjnego – państwowy nadzór finansowy nad kasami i Kasą Krajową ustanie, ponieważ przepis określający podstawę kompetencji nadzorczych KNF nad systemem SKOK utraci moc obowiązującą.

Kwestionowany przepis w zakresie wskazanym w sentencji orzeczenia utraci moc obowiązującą po upływie 18 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw, tj. z dniem 14 lutego 2017 r.

IV. Wskazówki dla prawodawcy.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, w zakresie nadzoru nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi, ustawodawca powinien ustanowić regulacje wyjątkowe, które będą odpowiadać swoistości małych kas. Jednocześnie Trybunał nie przesądził kryteriów, które należałoby przyjąć, aby racjonalnie wyodrębnić prawną kategorię „małych” kas. Wskazano różne dopuszczalne rozwiązania, akcentujące bądź czynnik kapitałowy w działalności kas, bądź czynnik korporacyjny, tj. liczbę członków kas. Ustawodawca może wybrać także rozwiązania pośrednie, będące kombinacją tych dwóch elementów. Jednak

Trybunał zaznaczył, że nowelizacja ustawy powinna uwzględniać dynamiczną ewolucję systemu SKOK, w tym także umożliwiać tworzenie nowych kas, i nie może abstrahować od rzeczywistego kształtu tego systemu. Zauważono, że w tej materii występuje pewna swoboda ustawodawcy, przy czym powinna zostać zachowana m.in. adekwatność między docelową formułą instytucjonalną nadzoru finansowego nad kasami a ich realnymi warunkami działania.

Joanna Knapińska